

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van **GO! basisschool De Zonnewijzer Sint-Pieters-Woluwe te SINT-PIETERS-WOLUWE**

Hoofdstructuur	basisonderwijs
Instellingsnummer	141
Instelling	GO! basisschool De Zonnewijzer Sint-Pieters-Woluwe
Directeur	Heidi Trappeniers
Adres	Grote Prijzenlaan 59 - 1150 SINT-PIETERS-WOLUWE
Telefoon	02-770.85.56
Fax	02-762.73.34
E-mail	dezonnewijzer@g-o.be
Website	www.de-zonnewijzer.be
Bestuur van de instelling	GO! Scholengroep Brussel
Adres	Oud-Strijderslaan 200 - 1140 EVERE
Scholengemeenschap	SGE BRUSSELIA I
Adres	Edmond Mesenslaan 2 - 1040 ETTERBEEK
CLB	GO! CLB Brussel
Adres	Dieleghemse Steenweg 24 - 1090 JETTE
Dagen van het doorlichtingsbezoek	22-04-2014, 23-04-2014, 24-04-2014
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	24-04-2014
Datum bespreking verslag met de instelling	23-05-2014
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Stefan PASTURE
Teamleden	Hilde BOSMANS

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS	7
2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus	7
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus	7
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	8
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	8
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	8
3.1.1.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	8
3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	8
3.1.1.3 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie en Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie	8
3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands	11
3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	13
3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?	15
3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?	15
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?	16
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	17
4.1 Sociale en emotionele begeleiding	17
4.2 Evaluatiepraktijk	18
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	21
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	23
6.1 Wat doet de school goed?	23
6.2 Wat kan de school verbeteren?	24
6.3 Wat moet de school verbeteren?	24
7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN	25
8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING	25
9 ADDENDUM	26

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
  - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
    - het onderwijsaanbod
    - de uitrusting
    - de evaluatiepraktijk
    - de leerbegeleiding.
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid van de school.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

De Basisschool van het GO! De Zonnewijzer bevindt zich in Sint- Pieters- Woluwe. Op dezelfde campus wordt ook secundair onderwijs georganiseerd door het Meertalig Atheneum Woluwe. Op een aparte vestigingsplaats situeren zich een onthaakklas en een kinderdagverblijf. Recent werd een nieuwe directeur aangesteld. Het team toont zich bereid om mee vorm te geven aan de nieuwe ontwikkelingen waardoor er een frisse wind door de school waait.

De school rekruteert zowel kinderen uit de onmiddellijke omgeving als van ouders die in de buurt komen werken en van een eind verder komen of bewust naar Woluwe afzakken vanuit de binnenstad. De school bestaat uit een heterogeen publiek met een significante groep kinderen die omwille van de thuistaal of-situatie bijzondere aandacht nodig hebben.

De onderwijsinspectie onderzocht zowel in de kleuter- als in de lagere afdeling voor het erkenningsonderzoek de kwaliteit van het leergebied wereldoriëntatie. In de kleuterafdeling bestudeerde de inspectie eveneens de aanpak van het leergebied wiskundige initiatie en in de lagere afdeling het leergebied Nederlands. Om te beoordelen of de school de eigen kwaliteit in voldoende mate bewaakt, onderzocht de inspectie de sociale en emotionele begeleiding en de evaluatiepraktijk.

De kleuterleraren leveren een te appreciëren inspanning om een degelijke basis voor wiskundige initiatie en wereldoriëntatie aan te bieden vanuit de onderwijsleerplannen. Geïntegreerd binnen de aangeboden klasthema's krijgen kleuters kansen om via wiskundige begrippen, kennis en inzichten te verwerven over getallen, meten en ruimte. Dit gebeurt zowel occasioneel als gepland. De recente verrijking van sommige wiskundige hoeken is een nieuw maar positief gegeven. Voor wereldoriëntatie zijn zowel het aanbod als de aanpak sterk gericht op de leef- en belevingswereld van de kleuters waardoor zij zelfontdekkend en gestimuleerd vanuit materialen en werkvormen de hen omringende wereld verkennen en bevatten. Een grondigere bewaking van het aanbod en afspraken over een verticale leerlijn voor wiskundige begrippen is een aanbeveling.

Het inspectieteam waardeert de inzet die het pedagogisch team levert om de taalvaardigheid van de kinderen te verhogen in de lagere afdeling. De opgestarte initiatieven in het kader van de integratie van anderstaligen zijn waardevol. Vanuit foutenanalyses trachten de teamleden acties op te zetten om kinderen voor wie het leertraject wat moeilijker verloopt, extra te ondersteunen. Zowel de klasleerkrachten als het zorgbeleid in de lagere afdeling slagen er in om op een gestructureerde wijze hulp uit te bouwen. Hoewel de leerlingen door de vele interactieve werkvormen veel spreekkansen krijgen, kan het domein spreken nog doelbewuster benaderd worden. Het is een uitdaging voor de school om, ondanks de genomen initiatieven rond lezen, verder te werken aan de uitbouw van een echte leescultuur en de ouders hierbij actief bij te betrekken.

De leerkrachten werken voor wereldoriëntatie in de lagere afdeling vooral vanuit thema's die ze rijk stofferen. Sinds korte tijd hanteren ze hierbij het leerplan als referentiekader. Een formele bewaking van het aanbod gebeurt voornamelijk op graadniveau. Dit verder uitbouwen op schoolniveau behoort tot de prioriteiten van de school. De teamleden slagen erin om een degelijke samenhang te realiseren tussen wereldoriëntatieonderwijs en Nederlands.

De beoogde evaluatiepraktijk krijgt slechts gedeeltelijke invulling in de praktijk. Uit de gesprekken met de leraren blijkt dat zij niet echt vertrouwd zijn met de uitgangspunten van breed evalueren en dat zij nood hebben aan een degelijke coaching en ondersteuning. Zowel in de kleuterschool waar de beeldvorming te beperkt is als in de lagere afdeling dient de school hiervoor nog een behoorlijke weg af te leggen.

De school tracht een aangenaam en uitnodigend leer- en leefklimaat te voorzien voor alle kinderen. Het team slaagt in dit opzet hoewel de sociale en emotionele begeleiding eerder impliciet voorzien wordt. Vermeldingswaardig is het behalen van het logo van "kinderrechtenschool". Hiervoor werden op een doelbewuste en planmatige wijze meerdere acties uitgezet.

De onderwijsinspectie besluit het erkenningsonderzoek met een gunstig advies voor het kleuter- en lager onderwijs. Dit zowel voor de leergebieden in de focus als voor de reglementering. De controle op de woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een ongunstig advies. Een ongezonde locatie waarin onder meer nog geturnd wordt, dient onverwijld door het schoolbestuur ten gronde aangepakt te worden.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus

Kleuteronderwijs - Leergebieden

wiskundige initiatie
wereldoriëntatie

Lager onderwijs - Leergebieden

Nederlands
wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs - Begeleiding

Sociale en emotionele begeleiding

Onderwijs - Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

3.1.1.1 Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wiskundige initiatie in voldoende mate na. Het onderwijsaanbod is evenwichtig en samenhangend. De kleuters doen wiskundige ervaringen op door te experimenteren en te exploreren in een veelal krachtige onderwijs- en leeromgeving die afgestemd zijn op de leefwereld en de interesses van de kleuters. Het gevarieerde materiaalenaanbod ondersteunt het wiskundeonderwijs.

3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor het leergebied wereldoriëntatie in voldoende mate na. De kleuteronderwijzers integreren het aanbod in thema's die nauw aansluiten bij de leef- en de belevingswereld van de kleuters en zorgen voor een natuurlijke samenhang met de andere leergebieden. De recente aanpassing van de klasinrichting en de visuele voorstelling van de tijds- en ruimtekaders ondersteunen de verticale samenhang doorheen de kleuterafdeling.

3.1.1.3 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie en Kleuteronderwijs: wiskundige initiatie

Curriculum
Onderwijsaanbod
Referentiekader
Planning
Evenwichtig en volledig
Samenhang
Brede harmonische vorming
Actief leren

De leerkrachten noteren eerder recent de leerplandoelen in een overzicht bij de thema's als referentiekader om het leer- en ervaringsaanbod te selecteren. Uit de gesprekken en de documentanalyses blijkt dat de meeste kleuteronderwijzers op een evenwichtige en geïntegreerde wijze de leerplandoelen voor beide leergebieden nastreven maar het aanbod in zijn totaliteit niet altijd even consequent bewaken. In een enkele klas is de correlatie tussen de geselecteerde leerplandoelen en de activiteiten niet sluitend. Voor weerkerende activiteiten en rituelen werken de leerkrachten met functionele doelenlijsten. Mede vanuit hun expertise slagen zij er toch in om een breed onderwijsaanbod te garanderen.

Soms vertrekken de kleuteronderwijzers, voor de inhoudelijke invulling, vanuit de interesses van de kleuters. De aandacht voor de totale persoonlijkheidsontwikkeling kwam tot uiting in elk thematisch overzicht.

De afstemming van het onderwijsleeraanbod over de leeftijdsgroepen heen kent nog een groeimarge. Deels vanuit ervaring en via informele contacten wil het team de gradatie en de verticale samenhang garanderen. Toch voelt het team aan dat verdere afspraken noodzakelijk zijn. Hiervoor doen ze een beroep op een externe, Brusselseigen ondersteuningsdienst. Samen met de Brusselseigen begeleidingsdienst worden geselecteerde woordenschat voor instructie- en schooltaal en rekenbegrippen kritisch bekeken om later in overleg met de collega's over te gaan tot het ontwikkelen van een verticale leerlijn. Voor wereldoriëntatie wordt het aanbod in de volledige kleuterafdeling al bewaakt.

Door de samenwerking met de Brusselse ondersteuningdienst besteedt het team doelgerichte aandacht aan een gezamenlijke visieontwikkeling voor wereldoriëntatie en het verrijken van de hoeken.

Voor een aantal kalendergebonden thema's maken de teamleden eerder informeel gradueel opgebouwde afspraken.

Door de thematische aanpak realiseren de kleuteronderwijzers in belangrijke mate de horizontale samenhang. De activiteiten die specifieke leerplandoelen voor wiskundige initiatie en wereldoriëntatie vooropstellen, zijn veelal geïntegreerd in de klaswerking en vertonen een natuurlijke samenhang met andere leergebieden.

Documentenanalyse en de studie van outputgegevens weerspiegelen een degelijk inhoudelijk aanbod waarbij de kleuters ruime kansen krijgen om waar te nemen, te exploreren en te experimenteren. Interactieve werk- en groeperingsvormen bevorderen de betrokkenheid en de actieve participatie van de kleuters.

In de meeste klasgroepen dragen gerichte, betekenisvolle en uitdagende groepsopdrachten in combinatie met een kindgerichte en stimulerende begeleidingsstijl bij tot de verwerving van specifieke kennis en vaardigheden. De kleuteronderwijzers organiseren ook intentioneel heel wat activiteiten die de ontwikkeling van wiskundige begrippen en vaardigheden ondersteunen. Kleuters krijgen ruime kansen om al handelend, explorerend en experimenterend wiskundige inzichten en kennis op te doen.

Het gevarieerde thema-aanbod en het recent opstarten van de uitbouw van de speelleerhoeken- onder impuls van het nieuwe beleid- zetten de kleuters aan tot actief en geïntegreerd exploreren van de verschillende domeinen van wereldoriëntatie en wiskundige initiatie. Doelen in functie van tijd en ruimte krijgen dagelijks aandacht. De leraren bevorderen de mobiliteits-, milieu- en gezondheidseducatie en de kleuters krijgen de nodige impulsen om op hun niveau te leren over menselijke en maatschappelijke thema's. De kleuteronderwijzers benutten de onmiddellijke en verdere schoolomgeving en maken uitstappen en wandelingen om kleuters levensechte belevingskansen te bieden en hen attent te maken op het cyclische in de natuur. Voor een aantal kleuteronderwijzers zijn de uitbouw en de aanpak van het domein techniek nog een uitdaging.

De oudste kleuters krijgen voldoende mogelijkheden tot zelfsturing door onder meer het gebruik van keuze- en takenborden en stappenplannen. Verschillende organisatievormen bevorderen het 'leren kiezen'.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen
Leermiddelen

De kleuterafdeling beschikt over een uitgebreid en gevarieerd materiaalenaanbod in functie van wiskundige initiatie en wereldoriëntatie. De visuele ondersteuning door pictogrammen als een vorm van symbool lezen is recent aanwezig. De puzzelhoeken zijn gradueel opgebouwd en in samenwerking met de sociale en economische status (SES) - leerkracht uitgebouwd. De kleuters krijgen uiterst beperkt kansen om te werken in een informatie en communicatie technologie (ICT)-ondersteunende leeromgeving.

De aanslepende problemen in verband met de infrastructuur van het kleuterpaviljoen gaven aanleiding tot een noodzakelijke en dringende verhuis naar containerklassen. Het uitblijven van een oplossing op lange termijn ten gronde hypothekeert de uitbouw van een optimale leeromgeving.

Ook de aanwezigheid en het gebruik van getalbeelden, in afspraak met het eerste leerjaar, zijn doorheen de hele kleuterafdeling in opbouw. In alle klassen zijn meerdere tijdskaders en in meerdere klassen zijn thematafels aanwezig. Themagebonden prentenboeken zijn prominent zichtbaar en ondersteunen het behandelde belangstellingscentrum. Het klasthema is duidelijk zichtbaar in het klasbeeld.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

Voor het leergebied wiskundige initiatie hanteren sommige kleuteronderwijzers vooral eigen observaties om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van de kleuters. De evaluaties komen niet altijd overeen met de geselecteerde doelen. Deze bevindingen vormen echter wel de basis voor een gedifferentieerd remediërend aanbod door de klas- en/of de zorgleerkracht. De kleuteronderwijzers die observeren, verzamelen voor het leergebied wereldoriëntatie eerder beperkt doelgerichte gegevens om de ontwikkeling van de kleuters binnen alle domeinen in kaart te brengen. Sommige leerkrachten uit de kleuterafdeling konden noch observaties voor wiskundige initiatie noch voor wereldoriëntatie voorleggen.

Evaluatie
Rapporteringspraktijk
Evenwichtig en volledig
Interne en externe
communicatie

De school hecht belang aan een goede schriftelijke communicatie met de ouders. Wekelijks worden de ouders gebriefd over het belangstellingsthema. Foto's en de klasblogs illustreren een aantal activiteiten. Meerdere malen per schooljaar organiseert de school een individueel oudercontact. Tijdens deze overlegmomenten schetsen de kleuteronderwijzers een beeld van de evolutie die hun kleuter doormaakt.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

Om een zicht te krijgen op de beginsituatie van de kleuters doen de kleuteronderwijzers een beroep op de informatie uit het kleutervolgsysteem en de overgangsgesprekken. Deze gegevens worden ingebracht in een digitaal instrument. Veelal gebruiken de titularissen die observaties maken deze als basis voor gerichte ondersteuningsinitiatieven binnen de eerste- en tweedelijnszorg. De uit te voeren zorgacties worden in een enkel geval opgenomen in een handelingsplan. Dit maakt duidelijk wat van alle betrokkenen verwacht wordt. Wanneer kleuters extra zorg nodig hebben, spelen sommige kleuteronderwijzers kort op de bal. Onder meer voor wiskundige initiatie schakelen zij indien nodig extra didactische speelleermaterialen in. Indien relevant krijgen de kleuters ook extra ondersteuning vanuit het zorgteam. Onder meer ook via collegiale consultatie en uitwisseling van materialen willen de klastitularissen het onderwijsaanbod op maat versterken. In een aantal gevallen kunnen er vragen gesteld worden bij de (te) grote moeilijkheidsgraad van sommige activiteiten.

De meeste groepsleerkrachten hebben echter nog een weg af te leggen wat betreft de klasinterne differentiatie in het onderwijsaanbod en de preventieve en remediërende maatregelen voor wiskundige initiatie. In de meeste planningsdocumenten zijn geen sporen terug te vinden van ondersteunende acties in aansluiting bij specifieke noden van de kleuters. Hierdoor krijgt de eerstelijnszorg een sterk occasioneel karakter en kunnen kleuters in sommige klasgroepen onvoldoende rekenen op een systematische en doelgerichte zorgondersteuning.

In de meeste kleuterklassen heerst er een veilig, warm en leer uitnodigend klasklimaat.

Kwaliteitszorg Om een terugval te kunnen verklaren, vergeleek het zorgteam de vorderingen van de kleuters op genormeerde testen. De kleuteronderwijzers hebben echter weinig zicht op de resultaten van de leergebieden in de focus in het vervolgonderwijs.

3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor Nederlands in voldoende mate. Het onderwijsaanbod is doelgericht, evenwichtig en gradueel uitgewerkt. Het consequente gebruik van een onderwijsleerpakket zorgt daar voornamelijk voor. Het team doet inspanningen om een horizontale samenhang te voorzien met andere leergebieden. Door actieve leer- en werkvormen te hanteren worden de communicatieve vaardigheden aangescherpt. Er zijn voldoende leermiddelen om de eindtermen te bereiken.

Curriculum De leraren gebruiken bij de planning en de voorbereiding van het

Onderwijsaanbod onderwijsaanbod voor Nederlands consequent een gradueel opgebouwd onderwijsleerpakket. Het eerste leerjaar heeft een methode voor aanvankelijk lezen.

Referentiekader

Planning

Evenwichtig en volledig

Samenhang

Brede harmonische vorming

Actief leren

De lagere afdeling werkt volgens de krachtlijnen van het leerplan. Vele leraren hechten belang aan betekenisvolle, functionele en motiverende taken en hanteren diverse werkvormen, zoals partner- of groepswork om de betrokkenheid en het actief leren van de leerlingen te bevorderen.

De meeste teamleden besteden aandacht aan de integratie van sommige taalactiviteiten in andere leergebieden. Voornamelijk met de leergebieden muzische vorming en wereldoriëntatie zijn sporen van horizontale samenhang herkenbaar. De school startte een ontwikkelingstraject op met een Brusselseigen begeleidingsdienst om de integratie van wereldoriëntatie met Nederlands te versterken.

Naar aanleiding van tegenvallende resultaten voor technisch lezen ontplooid het team een aantal initiatieven, mede door de invoering van een apart onderwijsleerpakket. Hiermee zet de school niet enkel op technisch maar ook op begrijpend in. Het rendement van een aantal inoefenmomenten in homogene setting werd echter nog niet in kaart gebracht.

Leesbevordering en boekpromotie zijn niet in alle klassen even sterk aan de orde, ondanks de samenwerking en de vele projecten met de plaatselijke bibliotheek.

Voor het deelaspect 'strategieën' hanteren de meeste klasgroepen consequent de richtvragen en stappenplannen geïnspireerd op de methode. Deze zijn terug te vinden in het klasbeeld.

Door het hanteren van interactieve werkvormen krijgen leerlingen veelvuldig spreekkansen. Het is echter niet duidelijk in hoeverre de leerkrachten deze spreekkansen doelgericht aanwenden om een correcte spreekvaardigheid te ontplooien. Tevens is er nog een groeimarge om bij onthaalgesprekken en specifieke spreekactiviteiten gerichte spreek- en luisterdoelen voorop te plaatsen.

Het is een bewuste keuze van de school om voor taalbeschouwing verder te gaan dan de richtlijnen van het leerplan.

Het team tracht in te zetten op het domein schrijven. In een aantal gevallen komt het creatief schrijven onder druk van spellingsonderricht.

De aandacht van het hele team voor hedendaags taalvaardigheidsonderwijs vanuit een schoolvisie, met onder meer bijzondere aandacht voor instructie- en schooltaal, wordt voorbereid door het beleid en het zorgteam, maar werd nog niet geïmplementeerd. Toch wijzen vele initiatieven op de klasvloer op een verankering van aangebrachte kennis over taalvaardigheidsonderwijs vanuit externe begeleiding.

Materieel beheer

Uitrusting

Ontwikkelingsmaterialen

Leermiddelen

Het team beschikt over de nodige leermiddelen dat het leerplan voorstelt. In een aantal klassen gebruiken de leerkrachten het digitale bord op een functionele manier- als de internetverbinding werkt- voor een verlevendiging van de lessen en een hogere betrokkenheid van de leerlingen. Vaak zorgen leraren of leerlingen voor bijkomende materialen. Het gebruik van multimediamiddelen om gericht te differentiëren en te remediëren is in meerdere klassen beperkt.

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Evenwichtig en representatief

Kindvolgsysteem

Leerlingvolgsysteem

Gericht op bijsturing

De school beschikt over evaluatiegegevens van methodetoetsen en van een genormeerde test voor technisch lezen. Deze informatie wordt door de zorgcoördinator, de SES- leerkracht en/of door de klasleerkracht verwerkt en wordt opgenomen in de verslagen van het multidisciplinair overleg en in het leerlingendossier. De gegevens zijn in de klas beschikbaar. Verschillende leraren maken kwaliteitsvolle foutenanalyses en wenden deze aan voor verdere zorg in de vorm van een klasinterne remediëring.

Uit de evaluatiegegevens blijkt dat er minder doelgerichte aandacht is voor spreken en creatief schrijven. Hierover werden op schoolniveau weinig tot geen afspraken gemaakt en het is onduidelijk in welke mate leraren zicht hebben op de evolutie van deze vaardigheden.

De meeste leerlingen stappen met succes over naar het secundair onderwijs. Gegevens uit het vervolgonderwijs brengen geen zwaktes voor dit leergebied aan het licht.

Begeleiding

Leerbegeleiding

Beeldvorming

Zorg

De zorg voor het leren van Nederlands maakt een zeer belangrijk deel uit van de leerbegeleiding. De school heeft een specifieke zorgwerking opgebouwd die aansluit bij de leerlingenkenmerken. Titularissen zijn de belangrijkste schakel in de leerbegeleiding. De meeste leerkrachten leveren waardevolle inspanningen binnen de eerstelijnszorg.

Evaluatiegegevens voor Nederlands worden meestal functioneel aangewend om verscheidene vormen van differentiatie en/of remediëring te organiseren. Meerdere leraren benutten niet enkel de differentiatiemogelijkheden die in het onderwijsleerpakket zijn ingebouwd, maar maken ook materialen aan. Een aantal leraren heeft echter nog een ruime groeimarge in het aanbrengen van een onderwijs dat nauwer aansluit bij de evolutie van de kinderen.

De school hanteert een waardevol instrument als leerlingvolgsysteem om de aanpak te pakken uitdagingen in kaart te brengen. Vooral de structuur van de handelingsplannen is exemplarisch. Hoewel dit in het instrument voorzien is, kunnen de uit te voeren acties voor kinderen waarvoor geen handelingsplan moet opgemaakt worden, in een aantal gevallen nog meer handelingsgericht geformuleerd worden.

De leraren ervaren de tweedelijnszorg als ondersteunend. Overleg met het zorgteam, het aanleveren van didactische suggesties, het klasintern ondersteunen en het aanmaken van materialen verwoorden de leraren als voorname hulp.

3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor wereldoriëntatie in voldoende mate. Het onderwijsaanbod is behoorlijk evenwichtig samengesteld. De recent uitgewerkte thema's zijn werkelijkheidsgericht en houden echt rekening met de interesse van de leerlingen. De nadrukkelijke samenhang tussen wereldoriëntatie en het leergebied Nederlands springt in het oog. De meeste leraren slagen erin om wereldoriënterend onderwijs te organiseren vanuit uitgangspunten van de eindtermen.

Curriculum	Wereldoriëntatie is dit schooljaar een schoolprioriteit. Tijdens het eerste
Onderwijsaanbod	trimester bestudeerde de school de uitgangspunten en de inhoudelijke en
<i>Referentiekader</i>	didactische bouwstenen van het leerplan. Daarnaast doet ze een beroep op een
<i>Planning</i>	externe ondersteuningsinstantie om de horizontale samenhang tussen
<i>Evenwichtig en volledig</i>	wereldoriëntatie en Nederlands te versterken. Deze samenwerking resulteert
<i>Samenhang</i>	momenteel al in een nadrukkelijke aandacht voor leesteksten in aansluiting bij de
<i>Brede harmonische vorming</i>	behandelde thema's en de verhoogde aandacht voor functionele woordenschat.
<i>Actief leren</i>	

De leraren hanteren meerdere onderwijsleerpakketten als inspiratiebron om het onderwijsleeraanbod voor wereldoriëntatie samen te stellen. Sinds dit schooljaar gebruiken ze daarbij het leerplan als praktisch instrument om het onderwijsaanbod vorm te geven en te bewaken. Het inspectieteam waardeert de inspanningen die het team levert om zelfgemaakte thema's te ontwikkelen en daarbij rekening te houden met de voorkennis en de interesse van de leerling. De leraren spreken hun waardering uit voor de concrete ondersteuning door de externe partner bij de uitwerking van een thema.

De voorgelegde planningsdocumenten en uitgewerkte thema's weerspiegelen een vrij evenwichtig onderwijsaanbod voor de verschillende domeinen. De leraren zijn zich bewust dat het domein techniek op schoolniveau iets minder in het aanbod aanwezig is. Enkele leraren verklaren dit vanuit een gebrek aan expertise. Een studie van de nieuwe eindtermen techniek heeft nog niet plaatsgevonden.

Op schoolniveau gaat er gerichte aandacht naar actualiteit. In enkele klassen is actualiteit systematisch ingebed in het onderwijsleerproces door het project "nieuwsbegrip". In het kader van gezondheidsbeleid vinden er meermaals per jaar initiatieven plaats. Verkeeropvoeding krijgt een eerder geïsoleerde invulling. Sommige leraren hanteren hiervoor een leerwerkboekje; anderen stellen zelf materialen samen. Leeruitstappen geven geregeld aanleiding tot praktische toepassingen in de directe schoolomgeving.

In meerdere klassen benutten de leraren de lessen wereldoriëntatie niet alleen om bijkomende kansen voor Nederlands te creëren maar gaat er ook gerichte en systematische aandacht naar de integratie van de leergebiedoverschrijdende eindtermen leren leren.

Het opgestarte leertraject rond wereldoriëntatie bevordert het actief, interactief en constructief leren. De leraren zetten in op werkelijkheidsgericht onderwijs en creëren kansen voor actief leren binnen een krachtige leeromgeving. Vooral in de derde graad en in de overige leerjaren in de uitgewerkte thema's onder leiding van de externe ondersteuningsdienst krijgen de leerlingen ruimte kansen om te exploreren, te experimenteren en te leren onderzoeken.

De leraren maken gebruik van de faciliteiten in de stad Brussel en organiseren leeruitstappen en meerdaagse extramurosactiviteiten om de realiteitswaarde van sommige thema's te verhogen.

Materieel beheer
Uitrusting
Ontwikkelingsmaterialen
Leermiddelen

De tijds- en ruimtekaders zijn gradueel opgebouwd en sluiten aan bij de inhoud van het leerplan. De visuele voorstelling is overzichtelijk en biedt leerlingen de nodige houvast. De meeste leraren gebruiken deze kaders functioneel en koppelen de inhoud van behandelde thema's en belangrijke gebeurtenissen uit het verleden aan deze referentiekaders. In enkele klassen is er nog een groeimarge om actuele gebeurtenissen of om ruimtelijke en historische aanknopingspunten uit de onmiddellijke schoolomgeving aan deze referentiekaders te koppelen.

De school beschikt over de vereisten volgens het leerplan om de leerplandoelen doelgericht na te streven. De staat van de bestaande ICT-infrastructuur vormt echter een probleem en hypothekeert de integratie van moderne mediavormen in het onderwijsleerproces. Het is een gemiste kans dat de leraren de geselecteerde educatieve filmpjes en fotomaterialen vaak niet kunnen tonen om moeilijke leerinhouden meer toegankelijk voor de leerlingen te maken. Tevens krijgen de leerlingen te weinig kansen om via digitaal bronmateriaal informatie op te zoeken en te verwerken en om specifieke leerprocesgerichte competenties binnen ICT geïntegreerd te oefenen.

Evaluatie
Evaluatiepraktijk
Evenwichtig en representatief
Kindvolgsysteem
Leerlingvolgsysteem
Gericht op bijsturing

De leraren stellen eigen toetsen op en selecteren hiervoor meestal vragen die gericht zijn op reproduceerbare feitenkennis. De teamleden zijn minder vertrouwd met alternatieve evaluatievormen waardoor de evaluatie van inzichten, vaardigheden en attitudes eerder beperkt is. Het is geen gewoonte om de evaluatiepraktijk af te toetsen aan de vooropgestelde leerplandoelen.

In de rapporten overweegt de beoordeling met een cijfer. De leraren lichten kort de getoetste leerinhoud toe. In de derde graad wordt hierbij een onderscheid gemaakt volgens de domeinen van het leerplan. Soms vindt een appreciatie met een symbool plaats. Het is echter niet duidelijk welke criteria hierbij voorop worden geplaatst.

Begeleiding
Leerbegeleiding
Beeldvorming
Zorg

De leraren hebben oog voor de totale ontwikkeling van de leerlingen maar er wordt niet systematisch gepeild naar de individuele interesse van de leerlingen. Bij groepswork houden meerdere leraren wel rekening met de eigenheid van de leerlingen. Ze creëren een veilige leeromgeving waarbinnen ze de leerlingen uitdagen om hun eigen mogelijkheden te ontwikkelen en die van andere te respecteren. Enkele leraren evalueren deze aspecten van de persoonlijkheid binnen wereldoriëntatie.

Professionalisering Het opgestarte begeleidingstraject voor wereldoriëntatie werpt zijn vruchten af.
Deskundigheidsbevordering De veranderingsbereidheid bij de teamleden en de openheid voor coaching resulteren in knap uitgewerkte thema's waarbij de leerlingen in aansluiting bij de *Nascholingen* en *Interne expertise* uitgangspunten van het leerplan een actieve en onderzoekende rol toebedeeld krijgen. Tijdens de bijgewoonde lessen legden de leerlingen van de meeste klassen een grote betrokkenheid aan de dag.

3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

Uit de beschikbare resultaten van een externe controledienst werden tekorten in een paviljoen vastgesteld (aanwezigheid van hoge concentraties bacteriën in de lucht) die een bedreiging vormen voor de gezondheid van kinderen en personeelsleden. Dat laat zich in belangrijke mate voelen in de feitelijke situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne gezien er toch nog sportactiviteiten en lessen met kleine groepen leerlingen plaatsvinden in dit paviljoen. Dit zorgt voor onaanvaardbare situaties op het vlak van de gezondheid van de leer- en werkomgeving. Tevens werden er tekorten vastgesteld op het vlak van gezondheid (ontbreken juiste attesten EHBO- hulpverlener) en hygiëne (niet gescheiden toiletten voor jongens en meisjes).

3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)	ja
Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°)	ja
Wordt de officiële school begeleid door de begeleidingsdienst van het GO!, OVSG of POV? (decreet bao - art. 62,§2,4°)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)	ja
• geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen	ja
• de bijdrageregeling	ja
• de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal	ja
• de afspraken in verband met het rookverbod	ja
• het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden	ja
• de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend	ja
• de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• de afspraken in verband met onderwijs aan huis	ja
• richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen	ja
• afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten	ja
• de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)	ja
Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)	ja
• de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt	ja
• de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen	ja
• de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert	ja
• de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs	ja
• de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen	ja
Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)	ja
Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)	ja
Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, is er dan een individueel werkplan voor de leerling? (BVR personeelsformatie)	ja
Indien de school onthaalonderwijs voor anderstalige leerlingen organiseert, voorziet ze dan voor de leerkrachten nascholing taalvaardigheid en sociale integratie? (BVR personeelsformatie)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)	ja
Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)	ja
Heeft de school overlegd of onderhandeld in het lokaal comité over een 29ste lestijd? (decreet bao - art. 48)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Sociale en emotionele begeleiding

Doelgerichtheid Hoewel het schoolwerkplan in de beschrijving van de schoolcultuur expliciteert dat de sociale en emotionele begeleiding centraal staat in het pedagogische project van de school werd dit in het verleden slechts in geringe mate geconcretiseerd in een concreet actieplan. Zo stelde de school de voorbije jaren de implementatie van de eindtermen sociale vaardigheden nog niet voorop. Niettegenstaande het gebrek aan een gezamenlijke doelgerichtheid vanuit geoperationaliseerde doelen werken de leerkrachten hier vooral impliciet aan.

In het recent ontwikkelde “Schoolontwikkelingsplan 2013- 2015” werden door het nieuwe beleid acties opgenomen om onder meer de screening van het welbevinden en de betrokkenheid, de afname en opvolging van een sociogram en de samenwerking met de ouders nieuw leven in te blazen.

Ondersteuning Het onderwijsaanbod, de werk- en groeperingsvormen, het klasklimaat, de stimulerende leeromgeving en de opvolging ondersteunen de sociale en emotionele ontwikkeling van de leerlingen. De leraren zijn alert voor signalen van de leerlingen en bij problemen doen ze een beroep op de zorgleraren of overleggen ze met ouders of andere externen. Bij ernstige problemen doet de school een beroep op het CLB.

Door het uitvoeren van diverse en erg waardevolle acties zowel op schoolniveau, klasdoorbrekend als op klasniveau verkreeg de school het label van “kinderrechtenschool”.

Doeltreffendheid Reflecteren over de aanpak en resultaten rond sociale en emotionele begeleiding zijn niet structureel ingebed in de werking. Overleg op schoolniveau, in de kleuter- en in de lagere afdeling en binnen het zorgteam dragen nog onvoldoende bij tot bijsturing en tot optimalisering van preventieve en curatieve acties. Zo is het observatiesysteem in de kleuterafdeling onvoldoende uitgewerkt om zowel op langere als op korte termijn zicht te krijgen op de sociaal-emotionele vorderingen van de kinderen. In het rapport voor de lagere afdeling dekt de vlag niet de lading in de beschrijving van de vorderingen van het sociaal-emotionele. Al te vaak beschrijven de leraren er aspecten van leren leren.

Een recente bevraging rond het welbevinden van de leerlingen leidt te beperkt op beleidsniveau tot aanvullende reflectie op het eigen handelen.

Ontwikkeling De school staat open voor verwachtingen van de omgeving, voor noden van leerlingen en de bezorgdheid van ouders. Ze neemt haar verantwoordelijkheid om te zoeken naar passende antwoorden. Interne en externe professionaliseringsinitiatieven op vlak van de sociale en emotionele ontwikkeling zijn eerder beperkt en wijzen op een mindere ontwikkelingsdynamiek om de visie op de sociale en emotionele begeleiding sterker vanuit talentontwikkeling te integreren in de praktijk.

4.2 Evaluatiepraktijk

Doelgerichtheid Op beleidsniveau werd recent een visietekst rond evaluatie ontwikkeld waarbij een aantal algemene principes op de voorgrond treden. De school wil met haar evaluatiepraktijk in eerste plaats nagaan of de leerlingen de leerplandoelen bereiken. Hiervoor wil ze een positief en veilig leer- én evaluatieklimaat creëren waarbij de leerlingen ervaren dat fouten maken mag en dat ze hieruit veel kunnen leren. Tevens vindt de school het belangrijk dat de evaluatiepraktijk gericht is op begeleiding. Ze wil evaluatiegegevens aanwenden om gerichte feedback te geven over de prestaties als het leerproces van de leerling en om het leerproces bij te sturen. Er bevindt zich echter nog een kloof tussen de theorie en de praktijk. Vooral in de kleuterafdeling is er van een doelgericht evaluatiebeleid nauwelijks sprake.

Om de betrouwbaarheid van de evaluatiepraktijk te vergroten, beoogt de school een gevarieerd aanbod aan evaluatievormen. Naast productevaluatie besteedt de school aandacht aan evaluatievormen waarbij het proces dat een leerling doormaakt van naderbij wordt bekeken. Naar mate de leerlingen ouder worden, krijgen de leerlingen een grotere verantwoordelijkheid en stimuleert de leraar hen om zichzelf te evalueren, om na te denken over het eigen leerproces en dat van medeleerlingen.

Ondersteuning In de kleuterafdeling zijn er geen duidelijke afspraken over de wijze waarop de klasleraren de ontwikkeling van de kleuter opvolgen. In de praktijk vertaalt deze autonomie zich in een erg diverse aanpak. In een aantal klasgroepen kunnen geen observatiegegevens voorgelegd worden die de input vormen voor het kleutervolgsysteem. De leraren zijn niet vertrouwd met een doelgerichte en brede evaluatiepraktijk die afgestemd is op de inhoud van het leerplan en die aandacht besteedt aan de verschillende ontwikkelingsaspecten van de kleuter. Voor het in kaart brengen van de taalvaardigheid van kleuters gebruikt de school bestaande taaltoetsen.

In de lagere afdeling gebruiken de leraren voor de leergebieden Nederlands en wiskunde voornamelijk de toetsen van een onderwijsleerpakket om na te gaan in welke mate de leerinhouden verworven zijn. Met uitzondering van een taalvaardigheidstoets bij aanvang van het eerste leerjaar en technisch lezen hanteert de school geen genormeerde toetsen om op de ontwikkelingsevolutie van de leerlingen in kaart te brengen.

Voor de evaluatie van het leergebied Frans neemt de school voornamelijk zelfgemaakte toetsen af. Enkel voor de evaluatie van grammaticale taalaspecten inspireert ze zich op de toetsen die het onderwijsleerpakket voorziet. Ze motiveert deze keuze om enerzijds sterker tegemoet te komen aan het beheersingsniveau van de meeste leerlingen en om anderzijds de motivatie en betrokkenheid van de leerlingen te verhogen. Voor leerlingen die vanuit de thuissituatie minder in contact komen met Frans, past de school de toetsen enigszins aan en beperkt zich daarbij tot de vooropgestelde doelen van het leerplan.

De evaluatie van muzische vorming is in de meeste klasgroepen erg summier en niet representatief voor de verschillende domeinen van het leerplan. Er bestaan geen afspraken op schoolniveau waardoor de evaluatie van dit leergebied een erg diverse invulling krijgt en onvoldoende afgestemd is op de visie en uitgangspunten van het leerplan. De leraren zijn niet vertrouwd met het gebruik van duidelijke criteria bij de evaluatie van muzische vorming en mogelijke alternatieve evaluatievormen.

Ook over de evaluatie van de leergebiedoverschrijdende eindtermen bestaan geen duidelijke schoolafspraken en is de aandacht hiervoor sterk leraar afhankelijk. Voor de leergebiedoverschrijdende thema's leren leren en sociale vaardigheden evalueren enkele leraren een aantal eindtermen van de verschillende domeinen. Uit de rapporteringspraktijk blijkt echter dat de verschillende thema's niet steeds een correcte inhoud in relatie tot de eindtermen weerspiegelen. Voor informatie- en communicatietechnologie zijn er geen evaluatiegegevens terug te vinden.

De rapportering voor lichamelijke opvoeding houdt rekening met de inhouden van het leerplan. De erg beperkte aanwezigheid van observatiegegevens roept vragen op wat betreft de validiteit en betrouwbaarheid van de geregistreerde rapportgegevens.

Doeltreffendheid Tot op heden stond de school weinig stil bij de kwaliteit en de doeltreffendheid van haar evaluatiepraktijk. Analyse van de beschikbare evaluatiegegevens toont aan dat de algemene principes die in de visietekst vooropgesteld worden, slecht gedeeltelijk invulling krijgen in de praktijk. Voor meerdere leergebieden is het geen gewoonte om de evaluatiepraktijk af te stemmen op de eindtermen en leerplandoelen en hun onderliggende uitgangspunten.

Tevens blijkt dat er nog steeds veel aandacht gaat naar productevaluatie en dat de mate waarin inzichten, vaardigheden en attitudes worden geëvalueerd eerder beperkt is. Uit de gesprekken blijkt dat meerdere leraren weinig vertrouwd zijn met alternatieve evaluatievormen en dat zij nood hebben aan gerichte ondersteuning.

Voor de leergebieden Nederlands en wiskunde slagen de leraren van de lagere afdeling erin om evaluatiegegevens aan te wenden voor de begeleiding en ondersteuning van de leerlingen. Foutenanalyses geven aanleiding tot gerichte remediëring van de leerlingen. Sommige leraren grijpen deze gegevens eveneens aan om hun eigen onderwijspraktijk onder de loep te nemen en bij te sturen.

De leerlingen van het zesde leerjaar nemen deel aan een externe eindtoets. De school benut deze gegevens om haar resultaten te vergelijken met het Vlaams gemiddelde en met een vergelijkbare referentiegroep. De eigen pedagogische dienst biedt hiervoor gericht ondersteuning aan en stimuleert een kritische zelfevaluatie en zelfreflectie bij de school. In enkele gevallen leidde de analyse tot bijstellingen op schoolniveau. Het effect hiervan werd echter nog niet verder onderzocht.

Ontwikkeling De evaluatiepraktijk was de voorbije jaren geen onderwerp van discussie. De analyse van de bestaande evaluatiepraktijk door de nieuw aangestelde directeur biedt mogelijkheden om in de toekomst een meer doeltreffende evaluatie- en rapporteringspraktijk uit te bouwen. Tijdens de gesprekken halen meerdere leraren aan dat de rapporteringspraktijk aan vernieuwing toe is. Het is een uitdaging om deze aanwezige veranderingsbereidheid te benutten en hierbij de link te leggen met een bredere evaluatiepraktijk. Sommige leraren ondernamen al waardevolle initiatieven rond zelfevaluatie of experimenteerden met verschillende evaluatievormen om specifieke competenties van de leerlingen in kaart te brengen. Het is een uitdaging voor het team om deze ervaringen met elkaar te delen, inzichten verder te laten groeien en na een positieve evaluatie te implementeren.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

Leiderschap De directeur is sinds 1 september als directeur in De Zonnewijzer aangesteld maar kan reeds terugblikken op ruime directie- ervaring. Ze legt duidelijk andere accenten om de school uit te bouwen, zet een duidelijke koers uit en wil plooiën uit het verleden gladstrijken. In een exemplarisch “schoolontwikkelingsplan 2013- 2015” beschrijft ze welke doelen er gerealiseerd dienen te worden, tegen welke termijn, wie dit opvolgt en evalueert.

De directie wil in eerste instantie inzetten op een open en directe communicatie. Om dit te kunnen realiseren, is een positieve instelling van alle partijen vereist. Tevens hecht het beleid belang aan een positieve uitstraling van de school naar de buitenwereld toe. De inzet en gedrevenheid van het beleid zijn opvallend.

De directeur is zoekende op welke wijze ze het kernteam kan inschakelen bij de uitbouw van het beleidsvoerend vermogen. Het wederzijds vertrouwen groeit langzaam maar gezien deze beleidsvorm nieuws is, vraagt dit de nodige tijd. Ook de leraren verklaren zich bereid om het nieuwe schoolbeleid te ondersteunen.

De leerkrachten ervaren de sfeer in de school collegiaal, warm, hulpvaardig en respectvol. Het verantwoordelijkheidsgevoel om elkaar op pedagogisch- didactisch, maar ook op intermenselijk vlak bij te staan en te ondersteunen, is groot.

Visieontwikkeling Het nieuwe beleid wil voor de uitbouw van de school via een systematische en planmatige aanpak van uitdagingen, geboden vanuit interne en externe evaluatiegegevens een tijdspad uitzetten in samenspraak met het team. Het beleid dient waakzaam te zijn om visieteksten voldoende gezamenlijk uit te werken.

Besluitvorming De besluitvorming verloopt volgens participatieve principes of op basis van een transformatief leiderschap. Het pedagogisch team voelt grotere betrokkenheid met het schoolleven en participeert via diverse werkgroepen, personeelsvergaderingen en middagoverleg.

Het beleid heeft op korte tijd op een doortastende wijze een aantal belangrijke beslissingen genomen die de school ten goede komen.

Kwaliteitszorg De school heeft wat kwaliteitszorg betreft al heel wat stappen afgelegd. Recent reflecteren enkele teamleden, het zorgteam en het beleid over de opbrengsten van het eigen onderwijsaanbod op schoolniveau. Een grondige analyse van de outputgegevens was de aanleiding om enkele onderwijsaspecten bij te sturen.

Talenbeleid De meeste teamleden zijn op de hoogte van de principes van hedendaags taalvaardigheidsonderwijs en passen deze met succes toe op de klasvloer. Er is een duidelijke verankering van de opgedane expertise vanuit de samenwerking met de Brusselse ondersteuningsdiensten en deze van het GO! . Vooral vanuit het zorgteam wijzen een aantal initiatieven wijzen op een groeiende zorg voor de verdere ontwikkeling van een haalbaar, schooleigen taalbeleid. Waakzaamheid is geboden bij de inschakeling van nieuwe leerkrachten om de kennis van hedendaags taalvaardigheidsonderwijs voldoende over te brengen.

GOK- en zorgbeleid Het schoolteam baseert zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid op een oppervlakkige analyse van data. Het heeft een onvolledig beeld van de noden van alle leerlingen.

Het schoolteam heeft een duidelijke visie over de wijze waarop het zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid vorm wil geven. Het team organiseert de acties vanuit operationele doelen die aansluiten bij de noden van de leerlingen.

De schoolorganisatie zorgt er in toenemende mate voor dat het team de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid bereikt. De acties (op leerling-, leraren- en schoolniveau) die het schoolteam uitwerkt sluiten nauw aan op de vooropgestelde doelen.

Hierbij is er expliciete aandacht voor kleuterparticipatie.

Het zorgteam evalueert de effecten van de acties binnen zijn zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid, maar communiceert dit beperkt of niet met het team.

Het schoolteam heeft in zijn professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van alle teamleden met het oog op het schooleigen zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid en neemt expliciete initiatieven om de opgedane inzichten en vaardigheden te implementeren op de werkvloer.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- Het brede aanbod voor wereldoriëntatie in de kleuterafdeling.
- De occasionele én intentionele aandacht voor wiskundige initiatie.
- De initiatieven om de hoekwerking en klasinrichting te optimaliseren in de kleuterafdeling.
- De leerplangerichte planning van het onderwijsaanbod voor alle domeinen van de leergebieden in de focus.
- Het aanbieden van werkelijkheidsgericht onderwijs dat aansluit bij de leefwereld van de leerlingen en dat hun horizon verruimt.
- De aandacht voor actualiteit, gezondheidsvorming, verkeersopvoeding en milieueducatie.
- De horizontale samenhang tussen wereldoriëntatie en andere leergebieden met bijzondere aandacht voor de dwarsverbindingen met Nederlands in de lagere afdeling.
- Het opgestarte ontwikkelingstraject voor wereldoriëntatie.
- De verzorgde en gradueel opgebouwde ruimte- en tijdsaders.
- De verticale samenhang in het onderwijsaanbod voor Nederlands in de lagere afdeling.
- De foutenanalyses voor Nederlands als basis van individuele ondersteuningsacties in de lagere afdeling.
- De verankering van opgedane expertise in verband met hedendaags taalvaardigheidsonderwijs.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De aandacht voor het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen.
- Het positieve en veilige school- en klas- en leerklimaat.
- Het hanteren van actieve werk- en groeperingsvormen.
- De acties voor het behalen van het label van “kinderrechtenschool”.

Wat betreft het algemeen beleid

- De uitbouw van een degelijk schoolontwikkelingsplan.
- Het nieuwe positieve elan binnen de hele school.
- Het bijsturen van de schoolwerking op basis van analyse van outputgegevens voor Nederlands.
- De bereidheid tot ontwikkelen van het team en de openheid naar coaching.
- De collegialiteit en intermenselijke relaties tussen alle schoolparticipanten.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De bewaking van het onderwijsaanbod voor wiskundige initiatie in de kleuterafdeling.
- De bewaking van het onderwijsaanbod voor wereldoriëntatie in de lagere afdeling over de graden heen optimaliseren.
- De hoekenverrijking optimaliseren zodat kleuters nog meer kansen krijgen om via exploreren en experimenteren wiskundige inzichten te verwerven.
- De aandacht verhogen voor de schooltaal.
- Een verticale lijn met betrekking tot wiskundige begrippen updaten in de kleuterafdeling en deze gebruiken in de klaspraktijk.
- Aandacht besteden aan de gevolgen van mogelijke pedagogische vervroeging in de kleuterafdeling.
- Voldoende aandacht besteden aan het domein techniek.
- De ICT- infrastructuur optimaliseren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Een degelijk observatiesysteem uitbouwen in de kleuterafdeling.
- Een doelgericht evaluatie- en rapporteringssysteem uitwerken in de lagere afdeling voor alle leergebieden en leergebiedoverstijgende thema's met aandacht voor vaardigheden en attitudes.
- De algemene tekst uit het schoolwerkplan over aspecten van de sociale en emotionele begeleiding concretiseren op school- en klasniveau.

Wat betreft het algemeen beleid

- De opgestarte initiatieven evalueren en de effecten ervan nagaan.
- De wederzijdse communicatie tussen het team en het beleid verder optimaliseren.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De tekorten voor de bewoonbaarheid en de hygiëne wegwerken.

7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

GUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

ONGUNSTIG

- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten: de onderwijsinspectie oordeelt dat de instelling de tekorten zelfstandig en zonder externe ondersteuning kan remediëren.

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling opgestart.

8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Stefan PASTURE de inspecteur-verslaggever	Heidi Trappeniers de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	

9 ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen de opgelegde termijn na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

Op basis van het ministerieel besluit van 18 mei 2010 houdende delegatie van sommige bevoegdheden inzake onderwijs aan de inspecteur-generaal en conform art. 3 en 4 van het besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van de criteria ter beoordeling van verbeteringsplannen van 17 januari 2014 keurde de inspecteur-generaal het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot en met **30 januari 2018**.